

Postmodern Süreçte Sanatın Değişen Anlamı

Doç. Mehmet Firinci

Özet

Postmodernizm, bilgi ya da teknoloji çağının getirisi olarak, toplumsal yaşamı-kültürü içine alan, mimarlık, ekonomi, tarih, sosyoloji, dilbilim, resim gibi alanlarda sıra dışı gelişim ve değişimlerin yaşandığı, farklı söylemlerin ortaya çıktığı bir süreçtir. Postmodern sürecin bu bağlamda öne çıkan ve belirsizlik kavramına temellenen eklektik, çoğulculuk, keyfilik, pastiş, kendine mal etme gibi kavramları mimarlık, resim, edebiyat gibi alanlarda tartışma konusu olmuştur. Bu makalede, postmodernizmin genel olarak yapılan tanımlamalarına değinilerek, sanatta öne çıkan kavramlarından özellikle eklektisizm üzerinde durulacaktır. Ayrıca, bu kavramdan hareketle örnek sanatçı ve yapıtları incelenerek sanatın değişen anlamına vurgu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Postmodernizm
Modernizm
Sanat
Eklektisizm
Teknoloji

THE CHANGING MEANING OF ART IN POSTMODERN PROCESS

Abstract

Postmodernism as a return of information or technology era containing social life – culture is a process of changes on architecture, economy, history, sociology, linguistics, painting and different manifestations. In this context the featured concepts of postmodern process like eclectic, pluralism, arbitrariness, pastiche, to take over had become contention on areas like architecture, painting, literature...etc. In this article, general definitions of postmodernism will be referred and put emphasis on eclecticism which is a featured concept. Furthermore from this concept the changing meaning of art will be emphasized by examining sample of artists and artworks.

Keywords

Postmodernism
Modernism
Art
Eclecticism
Technology

Giriş

Postmodernizmin yarattığı yeni açılımların (mimarlık, ekonomi, tarih, sosyoloji, estetik, politika gibi) pek çok farklı disiplini etkilemesi kaçınılmaz olmuştur. 1960'ların sonlarından itibaren yapılanmaya başlayan postmodern teori, ele aldığı kavramları modernizmdeki karşılıklarını içerecek şekilde ortaya koymuştur. Modernizmin özgün, seçkin, geçmişçi yıkma düşüncesi ve yönelimine karşılık, Postmodernizm çoğulcu, tek olma iddiası taşımayan, belirsizlik ve kararsızlık gibi kavramların dahilinde popülist ve eklektik bir yapı sunduğu bilinmektedir.

Makalede, postmodernizmin kavram olarak değerlendirilmesinden sonra, sanatsal söylem ve pratik üzerinde ne tür etkilerde bulunduğu eklektisizm kavramı çerçevesinde tartışılacaktır. Postmodern teinin gündeme getirdiği bu kavramdan hareketle üretilen sanat yapıtları, sanatçılarıyla birlikte örneklendirilerek değerlendirilmeye çalışılacaktır. Genel olarak plastik sanatlar eksenindeki yapıtların yanı sıra fotoğraf sanatından da örnek yapıtlara yer verilecektir.

1. Postmodernizm

Modernizme tepki olarak ortaya çıktığı bilinen postmodernizm, süreç içerisinde birçok alan ve disiplinde tartışılmaya başlanmış, modernitenin bakış açılarının yadsınması ve sorunsallaştırılmasına dönüşmüştür. Postmodernizm, bu anlamda kendine yönelik itiraz ve eleştirileri de kapsar biçimde, modernizm/modernite/modernlik tartışması olarak görülmektedir. Postmodern olgu, birçok alanda ve disiplinde tartışılıyor olsa da Docherty'nin deyişiyle "şekilsiz" (1995: 7) ve bulanık bir kavram, bir geçiş döneminin zirvesi olarak tanımlanmaktadır (mimariden zoolojiye, biyoloji, coğrafya, tarih, edebiyat ve tüm sanat dalları, felsefe vb. ye dek uzanan). Habermas "modernlik tamamlanmamış bir projedir ve postmodernizm içinde yer alan unsurlar zaten modernizmin içinde vardır" (Kızılcılık, 1994: 88) der. Ama öte yandan da postmodern, yeniden yapılanma ya da köklü bir değişim olarak da algılanan durumdur.

Liotard, Jameson, Harvey, Baudrillard gibi düşünürler, sosyologlar ve eleştirmenler tarafından tanımlanmaya çalışılan Postmodernizm kavramı, sanat ve estetik anlayışı yansıtmaya açısından 1960'lı yıllarda kullanılmaya başlanmıştır. Postmodern kavramının, daha önce de

bahsedildiği gibi modern sanat ya da modernist estetik tezatlığını betimleyecek şekilde ortaya atıldığı bilinmektedir. 1960'lı yıllardan sonra, Postmodernizm'e ilişkin teorik açıklamalar ve tartışmalar birçok teorisyenlerin söylemi ile Avrupa ve Amerika arasında hızlı bir şekilde genişleyip yayılmıştır. Postmodern terimi sanat tarihi sözlüğüne ancak 1970'li yılların sonlarında girmiştir. Kültürde ve özellikle de sanat alanındaki devinimi dile getirmek amacıyla 1980'lerin başlarında yaygın olarak kullanılan bir kavram olmuştur.

Filozof, edebiyat teorisyeni, postmodernizmin ve postmodern felsefenin öncülerinden olan çağdaş Fransız düşünürü Jean François Lyotard; 1979'da yazdığı "Postmodern Durum" adlı kitabında, Modernizmin-sonrası ya da ötesi olarak algılanan süreci postmodern durum olarak tanımlamıştır. "Metaanlatılara yönelik inanmazlık" (Lyotard 2000: 12) şeklinde tanımlanan postmodern, modernin bir parçasını ifade etmektedir. Postmodern dönemde büyük anlatılar yerine, yerel ya da daha küçük anlatıların tercih edildiği bilinmektedir.

Olanaklı tüm sanatsal biçimlerin tükendiğini söyleyen Fransız düşünür ve sosyolog Jean Baudrillard' göre; "Teori de kendini tüketmiştir. (...) Her şey olup bitti. Olanakların uç noktalarına varıldı. Her şey kendini imha etti. Bütün bir evreni yapıbozumuna uğrattı. O nedenle geriye yalnızca kırıntılar kaldı. Bundan sonra yapılabilecek tek şey, kırıntılarla oynamaktan ibaret. Kırıntılarla oynamak, işte bu postmoderndir. (Baudrillard, 1984a: 24; Best ve Kellner, 2011: sayfa 160'daki alıntı). Sosyolog Mike Featherstone ise Postmodernizmi şöyle tanımlar;

"Sanat ve gündelik hayat arasındaki sınırın silinişi; yüksek ve kitle kültürü/popüler kültür arasındaki hiyerarşik ayrımın çöküşü; eklektisizmi ve kodların harmanlanmasını destekleyen bir üslup melezliği; parodi, pastiş, ironi, oyunculuk ve kültürün yüzeysel 'derinliksizliği'nin selamlanışı; sanat üreticisinin özgünlüğünün/dehasının gözden düşüşü; ve sanatın ancak yinelenmeden ibaret olacağı varsayımı ..."(Featherstone, 1996: 28).

Şaylan'a göre ise, postmodernizm "... estetik anlayış ve ölçüsünden, toplum düzeni ya da işleyişine, toplumla ilgili kuramsal çözümlemelere ve bilim felsefesine kadar uzanan çok geniş bir alanda ortaya çıkan yeni yaklaşım ya da tartışma biçimlerini kapsamasından dolayı" (Şaylan, 1996: 6) tanımlanması güç bir kavramdır. İçerik olarak

çok boyutlu ve karmaşık yapısı kavramın tanımlanmasını güçleştirmekte ancak, ilk olarak "postmodernizm modernlikle bir hesaplaşma" olarak görülebilir.

Lyotard (1994: 9), postmodernizmi, "bilimsel bilgi tekeline karşı bir özgürleşme çabası" olarak görmektedir. Kavramın parçalanmayı savunan ve "kes-yapıştır" karakterinin, bütünlükten yoksunluğu temsil ettiği söylenebilir. Modernizmin savunduğunun aksine, postmodernizm bilgilerin gerçeğe birebir karşılık gelmediğini, gerçeğin yeniden üretildiğini iddia eder.

Çoğulcu ve çok kültürlü bir yaklaşımla biçimlenen postmodern dönem, özünde bireyselliğin ve etkileşimin aynı düzlemde yer aldığı, içerikten çok biçimin öne çıktığı eklektik yapısıyla kendini sanatta da gösterir. "Postmodernizm, ... 'yüksek' kültür ile 'popüler' kültür arasındaki sınırların yanı sıra sanat ile günlük yaşam arasındaki sınırları da bulanıklaştıran derinlikten yoksun, merkezlessiz, temelsiz, özdüşünümsel, oyuncu, türevsel, eklektik, çoğulcu bir sanatta az veya çok yansıtan bir kültürel üsluptur" (Eagleton, 1999: 9-10). Kolaj ve pastişlerle örölü parçalanmış bu üslup sanat alanında sıkça görölmektedir. Pastiş, kolaj ve parçalanma gibi unsurlar dolayımında oluşun postmodern sanatta, işlev yerine kurgudan bahsetmek mümkündür. Marxist edebiyat kuramcısı, edebiyat eleştirmeni ve teorisyeni Fredric Jameson'nun da belirttiğı gibi postmodern "kurgulanmış bir derinsizliktir" (1994: 172-173).

Postmodernist eğilim, pastiş özelliğı ile üslupların harmanladığı, daha önce kullanılan söylemlerin yeniden gündeme getirilişii ile eklektik bir yapıya sahiptir. Teknolojik gelişim ve değışimlerin yarattığı parçalanmış zaman ve mekan olgusu, sanatta da parçalanmış yüzeylerin bir araya getirilmesi ile oluşturulan kurgusal yapılarla kendini göstermektedir. Parçalanma, Featherstone tarafından postmodernizmi betimleyen en önemli unsur olarak tanımlanmıştır (1995: 76). Tazrların birbirine karıştığı, parçalı, değışken, kaygan bir zemin üzerine kurulu postmodernist sanat, birbirine bağlanmamış imgeleri yaşamakta, çoğulcu bir üslupla sunulmaktadır. Postmodern estetik anlayış, o döneme kadar süregelen modern sanatsal estetik anlayıştan tam bir kopuşu sergiler görünmektedir.

"Postmodern bir sanatçının ürettiğı yapıt, prensip olarak önceden yerleşmiş kurallar tarafından yönetilmemektedir" (Lyotard 1994: 158).

Doğal olarak sanatçı belli kurallar çerçevesinde çalışmamakta ve gerçeği içerik temelli değil görüntüler, hatta tekrar eden görüntüler aracılığıyla betimlemektedir. Baudrillard'ın da belirttiği gibi, "Simülasyon ilkesinin belirlediği günümüz dünyasında, gerçek ancak modelin bir kopyası olabilmektedir" (Baudrillard, 1998:150). Burada, daha önce üretilen ve teknoloji çağının da etkisiyle kurgulanan yapay bir dünyadan hareketle oluşturulan gerçeklerden söz etmek mümkündür. Ayrıca, postmodernizm, kitle iletişim araçlarının toplumsal etkilerinin sonucu olarak sıradışı değişimleri içeren toplumsal ve kültürel bir yaşamı öngörmektedir.

Sonuç olarak, Postmodern ve modern birbirinden ayrı düşünölemeyecek kavramlardır. "Bir eser ilkin Postmodern olduğu takdirde modern olabilir. Bu şekilde anlaşılan Postmodernizm sona erme noktasındaki modernizm değil, doğuş halindeki modernizmdir ve bu hal süreklidir" (Lyotard, 1994: 14).

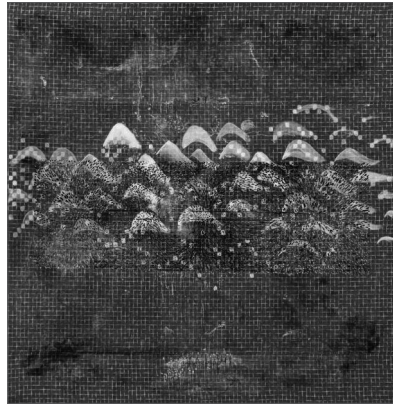
2. Postmodern Sanatta Eklektisizm

Postmodern dönemle birlikte, modernizmin sanat yapıtının orijinal bir nitelik taşıdığı ve sanatçının bağımsız, öznel görüşünün ürünleri olduğu tezi çürütölerek, sanat yapıtlarında eklektik bir yapının öne çıkması söz konusu olmuştur. Ancak, eklektisizm postmodern süreçte sanatı biçimlendiren, etkisi altına alan tek çıkış noktası da değildir. Postmodern dönemin sanat eseri yaratmada ve oluşturduğu farklı dilleri ifade etmede diğer en önemli öğesinin de "bağlam" olduğu bilinmektedir. Postmodern süreç, birçok modernist projeye önermeler getirmiş ve var olan sanat oluşumlarını kimi zaman bağamlarından koparıp yeni bağamlar oluşturmalarına yol açmıştır.

Her çağın kendi gelişimi ve değişimi doğrultusunda sanatın anlamının değişmesi gibi, Postmodern süreçte de modernizmin biçimsel anlayışlarına meydan okuyan tavırla sanatın anlamı değişmiştir. Şaylan'a göre (1999), "postmodern sanat anlayışı, herhangi bir toplumsal eleştiri iddiası taşımadan, sanatsal ölçütlerini "popölizm ve eklektisizm" üzerine kuracaktır". Bu süreçteki sanat yapıtlarına bakıldığında, geçmiş-şimdi ve gelecek bir arada, aynı yüzeyde verilebilmektedir. Örneğin, ressam, grafikçi, enstalasyon sanatçısı, fotoğrafçı ve performans sanatçısı Alman Sigmar Polke'un çalışmalarında bu eklektik yapı, farklı üslup, malzeme ve tekniklerin bir araya gelmesiyle kendini iyice belirgin kılmaktadır. Farklı

kaynaklardan, farklı zamanlara ait derlenen görüntülerin (illüstrasyonlar, reklam fotoğrafları, 19. yüzyıl gravürleri gibi) yarattığı etki, noktasal baskı tekniğiyle muğlaklaştırılmıştır. Postmodern realizmin temsilcisi olan sanatçının, aynı yüzeyde, üst üste katmanlar halinde kurguladığı kompozisyonlarında sıra dışı bir görünüm elde ettiği gözlenmektedir.

“Kutsanan Amerikan Pop Sanatının aksine, Polke'un çalışmalarında günlük yaşam imgeleri, sıklıkla uluslararası karşıt kültürler, gizli eğilimler ve politik etkinlik referanslarıyla serpiştirilmişti... Polke'un geliştirdiği çalışmanın anarşist unsuru, büyük oranda değişken yaklaşımı tarafından oluşturuldu. Geleneksel resim teknikleri ve malzemelerine karşı aldırma ve temsilin herhangi bir biçimine bağlılığının eksikliği, görsel bir devrimci olarak şu anki saygın ününü oluşturmuştur. Polke için, tek yüzeyde, ev malzemeleri, boya, vernik, pigmentler, serigrafi baskı ve transparan kaplamayı kombine etmek sıra dışı bir durum değildi. Karmaşık "anlatı", bir rüya ya da halüsinasyonu yansıtmaya tanıklık etkisi veren çok katmanlı resimde, bir dizi örtü-ağ aracılığıyla genellikle maskelenmiştir” (http://www.artknowledgegenews.com/notable_people_who_died_in_2010.html).

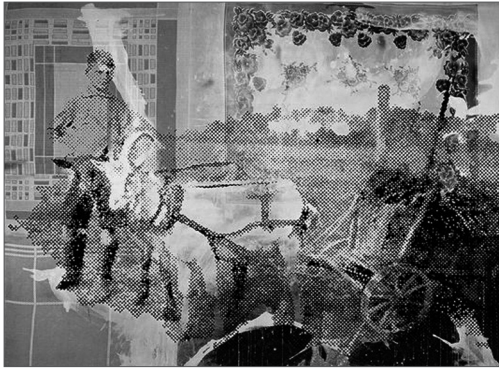

Resim 1. Sigmar Polke, Manyetik Manza, 1982, Tuval Üzerine Akriлик ve Demir Mika, 290x290 cm, Raschdorf Koleksiyonu, Duesseldorf.

Polke, karışık teknik, sembolik sistemler ve şiirsel mesajlarıyla tamamen yakalanması zor bir durum yaratmıştır. Her türlü biçimsel tutarlılıktan kaçınan sanatçı, kaynakasal ve üslupsal çeşitlilikle postmodern eklektisizmin erken temsilcilerinden biri olarak görülebilir.

Resimlerinde kullandığı file, ağ, transparan reçine ve kumaşlar gibi malzemeler ve teknik çeşitlilikle eklektik yaklaşımı daha da ileri bir aşamaya taşımıştır. Sanatçının “Keçi Arabası” resmi, postmodern ekletisizmin en iyi temsillerinden biri olarak görülebilir. Resmin arka planında kenarları dikişli bitkisel motifli çerçeve ve onun yan tarafında masa örtüsünü andıran geometrik desenler, ön planında ise eski bir fotoğrafın serigrafik baskı ile yüzeye aktarımı görülmektedir. Fotoğrafta yer alan köylü çocuk ve keçi arabası figürlerini, fırça vuruşları ve beyaz boya sıçramaları tamamlamıştır. Resmin farklı yüzeylerinde yer alan beyaz boya lekeleri bir eylem resmini çağrıştırmaktadır.

Sanatçının resimlerindeki görsel karmaşıklık, bunların tematik bilinmezliği ile uyumludur. Herhangi bir estetik inanç iddiasında bulunmayan resimlerinde sanatçının kültürel mirasının baskınlığını dile getirdiğini düşünerek daha derin göndermelerde bulunduğu söylenebilir. Polke, yaşadığı yüzyılın dogmatik ilkelerine ve kısırlığına karşı, bunalımın yarattığı endişeye teslim olmayan tavrıyla toplumda yaşanan değişimleri resimleri için ortam haline getirmiştir denilebilir. Zamanın yarattığı kaos içinde sanatçı hissettiği rahatsızlığı ustaca, akıllıca seçimlerle dengelemeye çalışmıştır.

Resim 2. Sigmar Polke, Keçi Arabası, 1992, Basılı Kumaş Üzerine Sentetik Polimer Boya, 218,4 x 299,7 cm, Werner ve Elaine Dannheisser'in Hediyesi.

Sözgelimi Amerikalı fotoğraf sanatçısı ve film yönetmeni Cindy Sherman'nın fotoğraflarında da farklı zaman ve mekanlardan yararlanılarak oluşturulan eklektik yapı görülebilmektedir. Postmodern dönemin özelliklerinden olan bu yapı, parodi, -miş gibi yapma, pastiş

kavramları temelli oluşumlarla sergilenmekte, gerçeklik yeniden üretilmektedir. "... postmodernist sanatın büyük kısmı çoğu zaman dünyadan olduğu haliyle zevk almış ve bir estetik üsluplar ve oyunlar çoğulculuğu içerisinde mutlu bir şekilde bir arada var olmuştur" (Best ve Kellner, 1998: 26). Sanatçının eklektik yapıyı kurgularken, geçekten de bir oyun oynar gibi, o dönemin kostümleri, mekanlarıyla farklı çıkışlar yakaladığı görülmektedir.

Resim 3. Cindy Sherman, İsimsiz Film, No: 21, 1978, Jelatin Gümüş Baskı, 19,1x24,1 cm. Robert B. Menschel tarafından Horace W. Goldsmit'e bağışlanmıştır.

"... Pastiş, simülasyon, biçem çeşitliliği ve çokkatlılık, çokboyutlulukla gerçek imajlara dönüşmüştür, geçmiş zaman ve tarih bir dizi süreğen şimdi halinde parçalanmıştır. Göndergenin kökeni yok olmuş, özerk özne ölmüş, bireycilik bitmiştir" (Jameson; Featherstone, 1996: sayfa 103'teki alıntı). Cindy Sherman, sanatçı kimliğine dair yerleşmiş bilinci reddeden tavrıyla yaptığı çalışmalarında, "sanatçı özne" merkezden geriye çekilmiştir.

"Tabi ki buradaki ironi, çocuksu rol oynamanın yetişkin uğraşlarına doğru taşınmasından daha fazlasıdır. Sherman çocukluk alışkanlıkları, kullanılan kişileştirme teknikleri ve psikolojik yer değiştirme konusunda ısrarcıdır. O, kadınların sayısız geleneksel imgelerini, film endüstrisi, sanat tarihi, peri masalları, gotik ve fantastik aracılığıyla yaymak için genel incelemeyi uzun süre önce uyguladı. Taklidin sınırlı görünümü önermesi ve objektif önünde kuklacıktan, son yirmi yılın en tutarlı, eleştirel etkili ve sürekli şaşırtan beden çalışmalarından birini yarattı.

... Sherman, erken çalışmalarındaki yüzyıl ortasının göreceli natüralist kalıplarından, romantik masallar ve düşük bütçeli korku sinemalarının daha yeni fantastik abartılı klişelerine doğru ilerlemiştir. Açıkçası, Sherman'ın yetenekli ellerinde "giydirmek-süslemek" ve "oyuncakla oynamak" hem çok riskli ciddi yetişkin işi, hem de bizde olduğu gibi toplumsal gelenekler ve psikolojik eğilimleri keşfetmenin saldırgan ya da ince bir aracı olabilmektedir" (<http://www.moma.org/interactives/exhibitions/1997/danneisser/commentary.html#sherman>).

Resim 4. Cindy Sherman, İsimlessiz, No: 224, 1990, Kromojenik Renkli Fotoğraf, 121,9x96,5 cm. Linda ve Jerry Janger'ın Koleksiyonu, Los Angeles.

Amerikalı ressam David Salle'in yapıtlarında ise, postmodern eklektisizmin bilinçli bir biçimde uygulandığı görülmekte ve yine kişisel ifadeyi dışlayan bir tavır sergilenmektedir. Sanatçı, "Bay Şanslı" adlı resminde "... dışarıdan giren değişmez imge ve fikirlerle, medyanın egemen olduğu dünyadan, bireysellikle uzlaşma problemini ve süre giden modern kaygıyı yansıtır" (http://www.saatchi-gallery.co.uk/artists/artpages/salle_david_mr_lucky.htm). Geometrik bölümlerle parçalanmış resimlerinde, kitle kültürü, sanat tarihi ve dekorasyon gibi farklı kaynaklardan bir araya getirilen, kolajı andıran, kendi özünden koparılan imgelerle eklektik bir tutum sergilediği görülmektedir. Farklı mekanları, birbiriyle ilintisiz görünen imgelerle birlikte kurmaca düzenle sergilemektedir. Postmodernizmde, toplumsal gerçeklik bu resimde olduğu gibi parçalara bölünmüş görüntüler olarak sunulmaktadır. David Salle'in yapıtlarında böyle bir düzen gözlenmektedir.

Resim 5. David Salle, Bay Şanslı, 1998, Tuval Üzerine Yağlıboya ve Akrilik, 244 x 335 cm, Saatchi Galerisi Koleksiyonu.

Hasan Bülent Kahraman'a göre (2002), postmodernist yapıt sıradan, gündelik olan etrafında oluşmaktadır ve bu nedenle eklectisizm yapıtın kurucu öğesi durumundadır. Kaynak ve üslup olarak yaratılan çeşitlilik, çok katmanlılık, toplumda yaşanan teknolojik gelişmelerin büyük oranda etkisinde ve bu eğilimlerin dolayımında oluşmaktadır. Yaşanan değişim ve gelişimler yüksek kültür ve alt kültür olarak bilinen yapılar arasındaki mesafeyi oldukça birbirine yaklaştırmış ve sanatta bunları birbirine karıştırmış, melezleştirmiş, estetik sınırlar yok edilmiş görünmektedir. Sanatın çalışma alanı, reklam, televizyon imgeleri, günlük yaşam parçaları, cinsellik, soykırım gibi oldukça değişken ve genişlemiş durumdadır. Her şey sanatın konusu olabildiği gibi, her türlü malzeme de klasik anlayışın aksine yüzey üzerinde aynı anda var olabilir, farklı anlamlarla izleyicinin karşına çıkabilir. "Parçalanma, belirlenemezlik ve bütün evrensel (ya da sevilen deyimle) "bütüncül" (totalizing) söylemlere karşın derin bir güvensizlik postmodernist düşüncenin temel özellikleri olmuştur (Harvey 2003: 21).

Postmodern sanatçılar, daha önce yapılmış, var olmuş sanat yapıtlarını, kaynağını gizlemeden tekrar tekrar üretme yoluna giderek, yapıtın özünde heterojen ve çok katmanlılığı barındırmışlardır. İletişim teknolojilerinin gelişmesi sonucunda görüntülerin hızla yaygınlaşması ve kolay çoğaltılabilirliği nedeniyle yeni bir dil yetisi yaratan sanat, anlamsal yapıyı oluşturan elemanların birbirini negatif hale getirip, ayrıştığı eklectik kurgu ile sunulmaktadır. Kendine mal etme, pastiş ve alıntılama eylemleri, kültürün hemen hemen tüm alanlarında görülmektedir. Yapıt sanatçı tarafından değil, izleyici tarafından üretilen, her okumada anlamı

değişen bir yapıdadır. Devşirmeci bir tutumla ortaya konulan yapıt, üretimini gerçekleştiren sanatçının bireyselliği vurgusundan uzaktır.

Barthes'ın "Bu vardı" (Barthes 1992: 83) ifadesi, postmodern sanatta geçerliliğini kaybetmiş ve kurgusal anlatımlar ön plana çıkmıştır. Geçmiş ve şimdiki zaman birbiri içerisinde, üst üste yer almaya başlamış, gerçek ve kurmaca olan çok katmanlı yapıda yeniden örülmüştür. Kumar'a göre, "Post-modernizm geçmişi ne reddeder ne de taklit eder; bugünü zenginleştirmek için geçmişi tekrar kazanır ve genişletir" (Kumar 1999: 137). Bu eşzamanlılık bir döngü içerisinde kendini tekrar etmektedir.

Postmodernist sanat ve yapıtlarda kurucu öge olarak yer alan eklettik yapı, melezliği, kültürlerin iç içe geçişini, yüzeyselliği, çoklu ve çatışmacı kurmaca düzenleri, zaman ve mekan kavramlarının karıştırılmasını sağlayarak, gerçekte var olmayan şeylerin var olanlardan daha güçlü olmasına neden olmuş ve sanat adına yeni ve farklı söylemleri bünyesinde toparlamıştır, bir bakıma sanatın anlamı değişmiştir de denilebilir.

Makalede, postmodern süreçte sanatın değişen anlamına vurgu yapmak adına eklettisizm kavramından hareketle üç sanatçının yapıtları üzerinden yorumlar yapılmaya çalışılmıştır. Bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkün, ancak araştırmayı daha da genişleteceği düşüncesinden hareketle bu şekilde sınırlandırma gereği duyulmuştur.

Sonuç

Postmodern toplum, teknolojik çağın getirisi olarak hızlı değişimlerin ve gelişimlerin yaşandığı bir toplum olmuştur. Sanatta biçimsel yöntemlerin çeşitliliği, yapıtlarda vurgunun içerikten biçime kayması, çoğulcu bir yapının ön plana çıkması, geleneksel olana geri dönüş dikkat çekici unsurlardır. Tüm bilinen kuralların alt üst olduğu, belli bir üslupta çalışmanın gereklilik olmaktan çıktığı, eşcinsellik, feminist sanat gibi marjinal çıkışların olduğu, modernizmin tüm anlayışlarının aksine, "her şey olur" sloganıyla tam bir üst üste, karma, değişken ve eklettik bir yapının söz konusu edildiği gözlenmektedir.

Postmodern sanat, ayırım yapmadan birçok biçimsel ögeyi birlikte kullanarak, derleme yöntemine dayalı işlerin üretimini sağlamıştır. Her

şeyin söylenip bittiği, her yöntemin denenmiş olduğu düşüncesi, var olanı kullanarak çeşitlemeler yaratmaya olanak tanımıştır. Postmodern sanat anlayışı, başka yapıtlardan alınan öğelerle oluşturulan yeni kurgularıyla, tarihsel dönemlerden birebir alıntılarla, bütünlüğün kimi zaman kaybolduğu, parçalanmış, belirsizliğin temelinde olduğu, kuralları hiçe sayan, parodi, pastiş, kendine mal etme gibi kavramlarla, birbirine karşıt öğelerin aynı yüzeyde eşzamanlı kullanımı ile estetik ve sanat ölçütlerini eklektisizm üzerine oturtmuştur.

Kaynakça

Barthes, Roland, Camera Lucida, Altıkırkbeş Yayınları, çev. Reha Akçakaya, İstanbul, 1992.

Best, Steven ve Kellner, Douglas, Postmodern Teori, Ayrıntı Yayınları, çev. Mehmet Küçük, İstanbul, 1998.

Dochherty, Thomas D. Postmodernizm: Bir Giriş, Postmodernist Burjuva Liberalizmi, Sarmal Yayınevi, çev. Yavuz Alogan, İstanbul, 1995.

Eagleton, Terry, Postmodernizmin Yanılsamaları, Ayrıntı Yayınları, 1999.

Featherstone, Mike, Postmodernizm ve Tüketim Kültürü, Ayrıntı Yayınları, çev. Mehmet Küçük, İstanbul, 1996.

Harvey, David, Postmodernliğin Durumu, Metis Yayınları, çev. Sungur Savran, İstanbul, 1996.

Jameson, Fredric, Postmodernizm: Ya da Geç Kapitalizmin Mantığı, Yapı Kredi Yayınları, çev. Nuri Plümer, İstanbul, 1994.

Kahraman, Hasan Bülent, Postmodernite ile Modernite Arasında Türkiye, Everest Yayınları, İstanbul, 2002.

Kızılcelik, Sezgin, "Postmodernizm: 'Modernlik Projesine' Bir Başkaldırı", Türkiye Günlüğü, Sayı: 30, Ekim, 1994: 88.

Kumar, Krishan, Sanayi Sonrası Toplumdan Post-Modern Topluma-Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları, Dost Kitapevi, çev. Mehmet Küçük, Ankara, 1999.

Lyotard, Jean François, Postmodern Durum, Vadi Yayınları, çev. Ahmet Çiğdem, 2. Baskı, Ankara, 1994.

Şaylan, Gencay, Postmodernizm, İmge Yayıncılık, Ankara, 1999.

"Notable People Who Died In 2010", (erişim)
http://www.artknowledgenews.com/notable_people_who_died_in_2010.html, 23 Mart 2012.

"David Salle-Contemporary Artists Mr. Lucky", (erişim)
http://www.saatchi-gallery.co.uk/artists/artpages/salle_david_mr_lucky.htm, 17 Mart 2012.

"Cindy Sherman-American, born 1954-Untitled (1989)", (erişim)
<http://www.moma.org/interactives/exhibitions/1997/dannheisser/commentary.html#sherman>, 08 Mart 2012.

Resim 1:
<http://ardor.net/artlia/index.htm?path=/p/polke&page=2>

Resim 2:
<http://matthewadamart.com/?tag=sigmar-polke>

Resim 3:
http://www.moma.org/collection/browse_results.php?object_id=56618

Resim 4:
<http://www.moma.org/interactives/exhibitions/2012/cindysherman/gallery/audio/8-224.php>

Resim 5:
http://www.saatchi-gallery.co.uk/artists/artpages/salle_david_mr_lucky.htm